

Faz Doppler Anemometresi, Sprey Momentum Akışı ve Sprey Görüntüleme Benzin Direkt Enjektörleri Araştırması

Program Kodu: 1001

Proje No: 114M422

Proje Yürütücüsü: Dr. Alvaro DIEZ

Bursiyerler:

Yağmur Güleç

Fakhry Abuzahra

EYLÜL 2015 İZMİR

ÖNSÖZ

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumuna (TÜBİTAK) bu projeye verdiği destekten dolayı teşekkür ediyorum. Bu proje, 114M422 referans numarasıyla TÜBİTAK araştırma programı 1001 kapsamında desteklendi. Aynı zamanda, Prof. Postrioti ve Perugia Üniversitesindeki ekibine de bizimle laboratuvarlarını ve bilgilerini paylaştıkları için ve öğrencimizi ağırladıkları için çok teşekkür etmek istiyorum.

Son on iki aydır çok sıkı çalışmalarının karşılığı olarak her iki master öğrecim Yağmur Güleç ve Fakhry Abuzahra'ya da teşekkür ediyorum.

.

İÇİNDEKİLER

ÖZETv
ABSTRACTvi
1. GİRİŞ 1
2. LİTERATÜR ÖZETİ 2
3. GEREÇ VE YÖNTEM
3.1 Momentum Akısı 6
3.1.1 Deneysel Yöntem
3.2 Spray görüntüleme
3.3 Faz Doppler Anemometresi
3.4 Nümerik Model
3.4.1 Ayrık Faz Gösterimi13
3.4.2 Sonsuz Faz Gösterimi13
3.4.3 Ayrık Faz Modeli
3.4.4 Modelin Kurulumu
4. BULGULAR VE TARTIŞMA
4.1 Momentum flux bulgular
4.1.1 Global Momentum Akısı
4.1.2 Lokal Momentum Akısı
4.2 Yüksek Hızda Görüntüleme
4.3 Faz Doppler Anemometresi Sonuçları
4.4 Nümerik Model Bulgular
5. SONUÇ
KAYNAKLAR

TÜBİTAK ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1 Deney düzeneği
Şekil 3.2 Momentum akısı deney düzeneği ve pozisyonlama sistemi
Şekil 3.3 Lokal momentum akısı ölçümü için konik adaptor10
Şekil 3.4 PDA ölçüm pozisyonları12
Şekil 3. 5 Kavitasyonlu nozul akışı17
Şekil 4.1 Tank Basıncının Momentum Akısı üzerindeki etkisi 22
Şekil 4.2 Flash Boiling Şartlarında Momentum Akısı
Şekil 4.3 Enjeksiyon Basıncının Momentum Akısına etkisi
Şekil 4.4 Zamana bağlı global momentum akısı, (a) Tf, Tn=30°C; (b) Tf, Tn=90°C; (c) Tf, Tn=120°C 26
Şekil 4. 5 İntegral alınmış momentum haritaları; Pinj 100 bar, ET= 1.5 ms
Şekil 4. 6 Spray global structure, Pinj 100 bar – Delay 0.45 ms from ET start
Şekil 4. 7 Standart sapmayla sprey ucu penetrasyonu Pinj 100 bar, ET = 1.5 ms; (a) Tf, Tn=30°C; (b) Tf,
Tn=90°C; (c) Tf, Tn=120°C
Şekil 4. 8 Standart sapmayla sprey konik açısı Pinj 100 bar, ET=1.5 ms; (a) Tf, Tn=30°C; (b) Tf, Tn=90°C;
(c) Tf, Tn=120°C
Şekil 4. 9 LDA ölçümleri - Pv=40 kPa – X=0; Y=0; Z =15 mm; (a) Tf; Tn=20°C; (b) Tf; Tn=90°C
Şekil 4. 10 Z=30 mm -0-2ms arasında-Pinj=10 MPA-x eksenine göre Ortalama LDA
Şekil 4. 11 Z =30 mm – 0-2 ms arasında x-eksenine göre Ortalama Çap Ölçüleri
Şekil 4. 12 Şematik Sınır Koşulları
Şekil 4. 13 Mesh Boyutundan Bağımsızlık 40
Şekil 4. 14 Zaman adımından bağımsızlık 41
Şekil 4. 15 Sayısal ve deneysel verilerin kıyası Tf 20°C 41
Şekil 4. 16 Sayısal ve deneysel verilerin kıyası Tf 90°C 42
Şekil 4. 17 Sayısal ve deneysel verilerin kıyası Tf 120°C 42

TABLO LISTESI

Tablo 3.1 Yüksek hızda görüntüleme deney planı	11
Tablo 3.2 PDA sistem özellikleri	11
Tablo 4.1 Test Plan and AtSPR	21
Tablo 4.2 AtSPR ranges for flash-boiling	21
Tablo 4. 3 Phase Doppler Anemometry test plan	34

Direk enjeksiyon teknolojileri, son yıllarda yakıt tüketimini ve çevre kirliliğne yol açacak maddelerin oluşumunu daha da azaltacak güce sahip olduğunu göstermiştir. Ancak daha gelişmiş bir sprey oluşumuyakıt- hava karışımını ve yanmayı anlamayı gerektirir.

Bu rapor, sabit hacimli yanma odasında flash boiling görülen düşük sıcaklıkta ve yüksek sıcaklıktaki direk benzin enjeksiyonu enjektörleri araştırmasını sunar. Spreyler deneysel olarak momentum akısı, yüksek hızda görüntüleme ve Faz Doppler Anemometresi aracılığı ile araştırılmıştır.

Bu projenin bir parçası olarak, düzenli rejim boyunca ticari bir program kullanılarak nümerik bir model geliştirilmiştir. Bu modelin doğrulanması için de deneysel verilerden faydalanılmıştır.

Bu araştırmada flash boiling şartlarının daha kısa penetrasyonla daha geniş bir sprey oluşturularak sprey biçimi üzerinde büyük bir etkisi olduğu gösterilmiştir. Buna ek olarak bu spreylerin flash boiling olmayan koşullarla kıyaslandığında daha homojen bir yapıda olduğu görülmüştür.

Nümerik model düzenli rejim için geliştirilmiştir. Ancak sayısal modelin motor silindirinin içindeki koşulları araştırmak ve iyileştirilmesi için geçici rejimde uygulanmadan önce daha fazla geliştirilmesi gerekir.

Direct injection technologies have shown the capabilities to further reduce fuel consumption and pollutants formation in recent years. However for further development a full understanding of the spray, fuel and air mixing and combustion are required.

This report presents an investigation of Gasoline Direct Injection (GDI) injectors under low fuel temperature and high fuel temperature where flash boiling effect appears in a constant volume chamber. Sprays are investigated experimentally by means of momentum flux, high speed visualization and Phase Doppler Anemometry.

As part of this project, a numerical model is developed using commercial software during steady state conditions using the experimental data for validation purposes.

This investigation showed that the flash boiling conditions have a major effect on the spray pattern, producing a wider spray with a shorter penetration. In addition these sprays appear to have a more homogeneous pattern than those compared to non flash boiling conditions.

A numerical model was developed for steady conditions, however further development of the numerical model will be required before applying it in under non steady and transient conditions like inside the cylinder in an engine to investigate and optimize.

1. GİRİŞ

İçten yanmalı motorların araştırılması ve geliştirilmesi son yıllarda yakıt tüketiminin ve çevre kirletici emisyonların azaltılması gerekliliği ile daha da ivmelenmiştir. Bu, pahalı ve karmaşık yakıt enjeksiyon ekipmanlarına sahip sıkıştırmalı ateşlemeli motorların ortaya çıkmasına rehberlik etmiştir. Yine benzer şekilde buji ateşlemeli motorların yakıt tüketimini azaltacak en iyi çözümlerden biri olarak direk enjeksiyona uyarlanmıştır. Ancak, direk enjeksiyon, bütün çalışma koşullarında hava-yakıt karışımının kontrolü açısından bir takım zorlukları da beraberinde getirmiştir.

Bu proje, direk benzin enjeksiyon enjektörlerinin sabit hacimli yanma odasında flash boiling koşulları altında sprey momentum akısı, spreyin görüntülenmesi ve Faz Doppler Anemometresi (PDA) aracılığıyla sayısal ve deneysel olarak araştırmasını sunmaktadır. Sprey açısına, penetrasyona, atomizasyona ve hava girişimine ait bilgiler düzenli rejimde elde edilecektir. Buna ek olarak, Fluent programı kullanılarak benzin spreyi için sayısal bir araştırma yürütüldü. Bu model düzenli rejim koşullarında geçici rejimde sınır koşulları olarak ve doğrulanması ve deneysel veriler kullanılarak içten yanmalı motorlar için daha karmşık üç boyutlu hesaplamalı akışkanlar dinamiği (HAD) modellerin bir parçası olması amacıyla geliştirildi.

Proje Bölüm 2' deki literatür taraması ile başlar, bunu takip eden Bölüm 3' te uygulanan üç tekniğin ve sabit hacimli yanma odasında deneysel kurulumun nasıl yapıldığı açıklanacak. Bu bölüm sayısal yöntemleri ve uygulanan altmodellerin seçilmesi için kriterleri de içerecek. Bölüm 4' te bu üç tekniğin yani momentum akısı, yüksek hızda görüntüleme ve PDA tekniklerinin flash boiling olan ve flash boiling olmayan koşullardaki sonuçlarının kıyaslanıp farklar vurgulanarak sonuçlar sunulmuştur. Bölüm 4 aynı zamanda sayısal tahminleri ve onların deneysel verilerle kıyasını içerecektir. Rapor Bölüm 5' te gösterilen sonuçlarla sona erer.

Emisyonla ilgili olan sıkı yasalar ve binek araçlarındaki yakıt tüketimi düşüşü dizel pazarındaki artış anlamına gelmiştir. 2006' da ilk kez Avrupa' daki dizel binek araçların satışı, benzinli araçların satışını geçmiştir. Ama bu eğilim daha sonra sabit kalmıştır. Buji ateşlemeli motorlar boyutlarındaki küçülme gibi bazı teknolojiler sayesinde bir miktar pazar payını geri almıştır. Turbo doldurucularla (turbocharger) donatılmış daha küçük boyuttaki motorları çalıştırmak buji ateşlemeli motorların verimini arttırmış ve böylece yakıt tüketimini de azaltmıştır. Bu teknoloji direkt püskürtme sistemlerinin eklenmesiyle de tamamlanmıştır. Bu teknolojiye Direkt Püskürtmeli Benzin Motoru adı verilmektedir. Bu şartlar altında, yanma verimi için karışım oluşum işleminikontrol etmek bir gerekliliktir. Dolayısıyla, spreyle ilgili özellikler sprey oluşumu, sprey-hava etkileşimi, değişik motor şartları altındaki karışımın optimize edilmesi için doğru bir şekilde kontrol edilmeyi gerektirmektedir.

Dizel motorlarda, spreyler uzun yıllardır araştırılmaktadır. Sprey penetrasyonu, koniklik açısı ve hava tutunumu momentum akışına bağlı olduğundan momentum akışı ana parametredir Rajaratnam (1974). Zaman fonksiyonu olarak sprey momentum akışı ve konumsal momentum akısı bilgisi tüm karısım islemi en iyilestirmesine önemli bir katkı sağlamaktadır. Sürekli rejimde dizel spreyler için momentum akışı ölçümü oturmuş bir tekniktir Desantes vd.,(2003), Payri vd. (2005), Payri vd. (2007), Desantes vd. (2006), Postrioti vd. (2009), Postrioti and Battistoni (2010), Winter vd. (2010). Bu calısmaların bazıları dizel sprey özellikleri üzerine odaklanmıstır. Meme icindeki kavitasyon önemli derecede akısın tahliye olmasını ve atomizasyonu etkilediğinden Desantes vd. (2003), sprey momentum akışı ile enjektörün memesindeki kavitasyon etkisi üzerine çalışmıştır. Payri vd. (2005), meme çıkışındaki kavitasyon olgusu ve geometrinin etkisini görmek için gerçekçi motor şartları altında kütle ve momentum akışı hesaplarını uygulayarak farklı geometrilerdeki kavitasyonu incelediler. Payri vd. (2007), Desantes vd. (2006), Postrioti vd. (2009), Postrioti and Battistoni (2010), Winter vd. (2010), tarafından yürütülen çeşitli çalışmalarda yüksek hızda görüntüleme tekniği kullanıldığında, zaman fonksiyonlu olarak lokal sprey momentum akışını analiz ederek spreyin lokal atomizasyon seviyesi ile ilgili ilginç bilgileri ortaya çıkarmanın mümkün olduğu görülmüştür. Sprey momentum akışı deneyleri sürekli rejimde altında ve dizel motorlardaki basınçlara yakın basınçlarla sıvı penetrasyonu görmek için yapılmıştır Desantes vd. (2006) ve bunu takip eden Postrioti vd. (2009) çalışmaları simülasyon modeli araçlarını geliştirmek için kullanılmıştır. Böylece sprey değişik şartlar altındaki sprey momentum ve onun etkileri tahmin edilebilmiştir. Daha yakın zamandaki çalışmalara bakıldığında, karışım işleminin daha iyi anlaşıldığı piston silindir içi gibi düzensiz rejimdeki

sprey momentum akışı deneylerinin uygulandığı görülmektedir Postrioti and Battistoni, (2010).

Uzun yıllardır dizel araştırmalarında optik teknikler kullanılmaktadır. Lazerler gibi yüksek güçlü aydınlatma ile birleştirilmiş yüksek hızda görüntüleme teknikleri kullanılması penetrasyon, konik açısı, karışım oluşu vs. gibi sprey özelliklerini incelemekte uygulanmıştır Jakob (2012), Diez vd. (2012), Diez ve Zhao (2010), Dahms vd. (2011), Dahms vd. (2011a), Sick (2013). Daha önce bahsedildiği gibi, direkt püskürtmenin buji ateşlemeli motorlarda kullanılması, yakıt tüketimindeki azalma gibi avantajlar getirmiştir. Ancak bunun yanında, yanma öncesi ve yanma sırasındaki hava-yakıt karışımının en iyileştirilmesinin kontrolünde karmaşıklıklar içermektedir. Bunun sonucu olarak buji ateşlemeli direkt enjeksiyonda yüksek hızda görüntüleme tekniği kullanılarak yeni araştırmalar yapıldığı görülmektedir Dahms vd. (2011, 2011a,). Bazı durumlarda da bu teknik momentum akışı ölçümleriyle birlikte uygulanmıştır Winter vd. (2010).

Sprey özellikleri ile ilgili daha ayrıntılı bilgiye sahip olmak Faz Doppler Anemometresi gibi bölgesel analiz yaklaşımıyla sağlanabilmektedir. Faz Doppler Anemometresi hız ve akış yapısındaki kümelenme dağılımı hakkında sayısal bilgi verebilmektedir. Bu bilgiler yakıt-hava karışımı potansiyelinin belirlenmesinde öncelikli öneme sahiptir (Postrioti vd. 2011). Bu deneysel yaklaşım direkt püskürtmeli benzin enjektörlerinin spreylerinde çok yoğun akış yapıları olmadığı takdirde başarılı bir şekilde uygulanabilmektedir. Dizel sprey analiz geçmişini temel alarak, direkt püskürtmeli benzin enjektör spreylerinde, hem bütünsel yaklaşıma göre bütün momentumun ölçülmesi ile, hem de bölgesel yaklaşıma göre sprey yapısındaki momentum akışı dağılımının saptanması ile (sprey eksenine dik bir düzlemle) analiz yapılabilmektedir Postrioti vd. (2012).

O'Rourke ve Amsden (1987) ile Reitz ve Diwakar (1987) modelleme üzerine ilk çalışmalardan birini yapmışlardır. O'Rourke ve Amsden (1987) kullanılmak üzere Dukowicz (1980) tarafından önerilmiş sprey hesaplamalarında olasılıksal tanecik methodunu kullanarak damlacıkların aerodinamik parçalanmaları hesaplamak amacıyla Taylor Analoji Modeli' ni (TAB) geliştirmiştir. Reitz ve Diwakar (1987) dizel spreyler için bir nümerik model geliştirmiştir ve yoğun spreyden alınan ölçümlerle bu modelin sonuçları iyi sonuçlar vermiştir. Bu model nozul yakınındaki bölge olan çekirdek kısımda iyi sonuçlar vermesine karşın yakıtın buharlaştığı kısımlarda aynı derecede iyi sonuçlar verememiştir. Bundan sonra Reitz (1987), büyük damlalardan küçük damlaların oluşumunun modellenmesine olanak sağlayan ve deneysel sonuçlarla uyum sağlayan WAVE modeli geliştirmiştir.

WAVE ve TAB model nozul içindeki akışkan şartlarını dikkate almadıklarından, Arcoumanis vd. (1997) kavitasyon kaynaklı modeli ve Huh ve Gosman (1991) da türbülans kaynaklı modeli bu açığı kapatmak için geliştirilmiştir. Bianchi ve Pelloni (1999) türbülans kaynaklı modelini damlaların ilk parçalanmasını modellemek için, TAB modeli de ikincil parçalanmasını modellemek için kullanmıştır. Bu çalışmaya ek olarak Bianchi vd. (2001) spreyin parçalanmasında enjeksiyon ilk periyotlarında TAB model kullanarak güncellemiştir.

O'Rourke ve Amsden (1987) tarafından geliştirilmiş modeli Abani vd. (2007) çalışmasında kullanmıştır. Damlacıkların çarpışmaları ve birleşmeleri, boş koni şeklinde bir sprey olduğundan carpışma olaşılığının az olmaşı sebebiyle ihmal edilmiştir. Bekdemir vd. (2008) Fluent programını kullanarak 1mm örgü modeli boyutu ve 1e⁻⁶ s zaman adımı ile 800 bar basınçla dizel enjeksiyonu WAVE modeli ve dinamik sürünme modeli ile simüle etmiştir. Postrioti vd. (2009) vine 600 ve 1200 bar basıncta ve 50 ve 10 bar basınclı ortama enjekte edilen dizel için bir sıkıştırılabilir RANS methodu olan k ve yüksek Reynolds türbülans modeli kullanmıştır. Minimum örgü modeli boyutu 0.187 mm ve ilk ve ikincil damlacık parçalanmaları Reitz ve Diwakar (1986)'ın modeline göre simüle edildiği bu çalışmada PISO algoritması ve tamamen örtük sayısal yöntemle integre edilen 2e⁻⁶ s zaman adımı kullanılmıştır. Aynı enjeksiyon basıncı ve yanma odası koşullarında Postrioti ve Battistoni (2010) de yine aynı koşullarda k-epsilon türbülans modeli, SIMPLE algoritması, 5e⁻⁶ s zaman adımı ve minimum örgü modeli boyutu 0.1785 kullanmıştır. Bu çalışmada ikincil damlacık parçalanması için ana katsayıları $c_1=0.61$ ve $c_2=30$ olan WAVE model (Reitz, 1987)), ilk parçalanma içinse blob yöntemi (Liu vd. 1993) uygulanmıştır. Süreksiz rejimde global momentum akısı sonuçlarının iyi sonuç verdiği Postrioti ve Battistoni (2010) nin çalışmasına ek olarak aynı sayısal ayarlarla Postrioti vd. (2011) momentum akısının lokal dağılımını zamana ve yere bağlı olarak karşılaştırmayı amaçlamıştır. Postrioti vd. (2011) damla çarpışması modeli O'Rourke (1981) dikkate almıştır. Kosters ve Karlsson (2011) çalışmasındaki yeni bir sprey modeli olan VSB2 yukarıda bahsedilmiş çalışmalardaki aynı koşullarda ve yüksek sıcaklıktaki yanma odasına enjekte edilen dizel spreye uygulanmıştır. En uygun RANS modeli bulmak için sıvı ve buhar penetrasyonu Naber ve Siebers (1996)in calısmasında deneysel verilerle karsılastırılmış olup bazı türbülans katsayıları ayarlanmıştır. Bu çalışmada örgü modeli boyutu ve zaman adımı 0.5 mm ve 1e⁻⁶ dir. Örgü modeline bağımlılığı azaltmak amacıyla sprey bölgesinde türbülans uzunluk ölçeği en büyük damlacık çapına eşit olan nozul çapına k ve epsilon arasında bir bağıntıyla sabitlenmiştir.

Bu projenin ana amacı, deneysel ve sayısal olarak direkt püskürtmeli benzin motorları enjektörlerini incelemektir. Bu proje deneysel ve sayısal olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır:

Deneysel aşama, sprey momentum akışı, sprey görüntüleme, ani kaynama şartları altındaki sabit hacimli bir yanma odasında sürekli rejimdeki spreylerin Faz Doppler Anemometresi gibi tekniklerin yardımıyla yürütülecektir. Bu üç teknik, direkt püskürtmeli buji ateşlemeli motorlardaki kompleks olan yakıt-hava karışımının daha iyi anlaşılması amacıyla uygulanacaktır.

Projenin ikinci kısmı olan sayısal kısmında ise amaç direkt püskürtmeli buji ateşlemeli enjektörler için hesaplamalı akışkanlar dinamiği modeli oluşturmaktır. Hem sürekli rejimdeki spreylerin doğrulanması hem de son kontrollerin ve süreksiz rejimdeki sınır şartlarının sağlanması amacıyla daha önce bahsedilen bu üç deneysel teknikten faydalanılacaktır.

Bu projenin geniş çaplı amacı, direkt püskürtmeli benzin enjektörlerinin sprey yapısının geliştirilmesi ile ilgili temel, tatmin edici bilgi kazandıracak kapsamlı bir yaklaşım öne sürmektir.

Bahsedilen testler Perugia Üniversitesi' ndeki SprayLab laboratuvarında momentum test düzeneği ve Faz Doppler Anemometre analizi kullanarak gerçekleştirilmiştir.

Enjeksiyon sistemi: İki eksenel tek delikli delik çapı 0.2 mm olan ve L/D=1 oranla karakterize edilmiş Magneti Marelli IHP-279, ve delik çapı 0.2 mm olan ve L/D=3 oranla karakterize edilmiş Magneti Marelli IHP-293. İkincisi endüstriyel tip enjektörlere geometrik açıdan daha yakın olmakla beraber, ilki daha geniş sprey açısına sebebiyet verebilir. Enjektörler programlanabilir kontrol ünitesi (Loccioni Mobility 006) tarafından yönetilmektedir.

Enjektör tesisatı ve nozul sıcaklığı iki tane elektrikli ısıtıcıyla (toplam 300 W) 130°C' ye kadar ayarlanabilmektedir. Yakıt statik basınç üreticisi (Loccioni Mobility Thor) ile basınçlandırılmakta ve çalışma basınçları 2 MPa ile 100 MPa arasında %0.1 dalgalanmayla değişmektedir. Enjektörden önceki geniş basınçlandırılmış yakıt reservuarı (290 cc), sıcaklığı 20-120°C aralığında tutacak tamamlayıcı elektrikli ısıtıcıların bulunduğu basınç damperi olarak kullanılmaktadır.

Testler, optik olarak erişilebilir alette ikisinin Faz Doppler Anemometresi için dizayn edildiği üç adet 100 mm çaplı kuvars pencere ile gerçekleştirilmiştir.Test düzeneği oda sıcaklığında ve 30 ve 8500 kPa aralığındaki mutlak basınçlarda çalışacak şekilde tasarlanmıştır.

Enjeksiyon olayı ile hem görüntüleme ve PDA aparatları arasında veri toplama ve senkronizasyonu NI PCIe 6351 DAQ board temelli kendini geliştiren sistem tarafında güvence altındadır.

3.1 Momentum Akısı

Momentum akısı dolaylı yolla yani etki kuvvetinin hesaplanması yoluyla hesaplanır. Jet sabit hacimli yanma odasına ilerler ve sprey eksenine dik düz bir yüzeye çarpar. Etki olayında, hedefteki sprey tarafından açığa çıkmış kuvvet genellikle bir piezoelektrik kuvvet sensörü ile ölçülür. Akışkanın etrafına Sc yüzeyleri ile sınırlandırılmış Vc kontrol hacmi çizildiğinde, sprey-hedef etkileşimi momentum korunumu denklemi olan Denklem 3.1' le açıklanmaktadır.

$$\vec{F} = \frac{\partial}{\partial t} \iiint_{v} \rho \vec{v} dV + \iint_{s} \rho \vec{v} (\vec{v} \cdot \vec{n}) dS$$
(3.1)

 \vec{v} hız vektörünü ve \vec{F} de kontrol hacminin yüzeylerine etkiyen bileşke kuvveti (normal ve kayma gerilmesi) ve hacimde de akışkan ağırlığını ifade etmektedir.

Düzenli rejimde -konvansiyonel sprey momentum ölçü cihazlarında olduğu gibi- ve ortogonal sapma ile ilgili daha ilerideki varsayımlar ve ihmal edilebilir veya orthogonal hava tutunumu (örn. geçersiz eksenel hız bileşkeleriyle akışın Vc control hacminden ayrılması ve kontrol hacmine girmesi), ölçülen etki kuvvetinin püskürtülmüş olan momentum akışına eşit olduğu aşağıdaki varsayımlarda bulunarak düşünülebilmektedir.

-delikten çıkan sıvı faz v_{eff} üniforma hıza sahiptir.

-sıvı faz sadece kendi delik çıkış alanını kaplar.

-buharın kütle ve momentum akısına katkısı ihmal edilebilir.

-kütle akısı ve momentum akısı ifadeleri şu şekilde basitleştirilebilir.

$$\dot{m} = \rho_l v_{eff} S_{eff} \qquad \dot{M} = \rho_l v_{eff}^2 S_{eff} \qquad (3.2)$$

Sonuç olarak efektif akış tahliye hızı v_{eff} ve efektif akış alanı S_{eff} şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$v_{eff} = \frac{\dot{M}}{\dot{m}} \qquad \qquad S_{eff} = \frac{\dot{m}^2}{\rho_i \dot{M}} \qquad (3.3)$$

Denklem 2 ve 3'te hız düşümü C_v, akış alanı düşümü C_s katsayıları aşağıdaki denklemlerle hesaplanmaktadır:

$$C_{v} = \frac{v_{eff}}{\sqrt{2\Delta P / \rho}} = \frac{v_{eff}}{v_{th}} \qquad C_{s} = \frac{S_{eff}}{S_{0}} \qquad (3.4)$$

Aynı zamanda, nozul tahliye katsayısı Cd=Cv.Cs şeklinde tanımlanmaktadır. Böylece, düzenli rejimde nozulların karakterize edilmesi için hem kütle hem de sprey momentum akısı ölçümleri gerekmektedir.

Ancak, düzenli koşullara genellikle uzun enjeksiyon sürelerinde (güç verme süreleri 3ms'ten 5ms'e kadar olan) ulaşılmaktadır.

3.1.1 Deneysel Yöntem

Bütün deneyler kalın duvarlı, görmeye ve içindeki montajları yapmaya olanak sağlayacak dört pencereli sabit hacimli odada uygulanmıştır. Ancak duvarlar ve pencereler istenilen deneysel koşullar olan 0.3 bardan 85 bara kadar dayanacak şekilde kurulmuştur (bknz Şekil 3.1).

Şekil 3.1 Deney düzeneği

Sprey global momentum akısı ölçümleri, spreyin eksenine dik şekilde yerleştirilmiş olan düz bir yüzeye çarpmasıyla oluşan kuvvetin bulunması temelinde yapılmaktadır. Bu kuvvet piezo elektrik sensörü (Kistler 9215) ile birlikte kuvvet yük yükselteci (Kistler 5011) aracılığıyla ölçülmektedir. 12 mm çaplı bir hedef sensöre vidalanmış olup ve bu alet, kademeli motorla (1/200 mm/step) hareket ettirilen üç OWIS optic rehberle monte edilmiş üç eksen kartezyen koordinat sistemi ile monte edilmiştir. Konumlama sistemi 60 bara kadar olan vessel basınçta işletilmek üzere ve enjektör ekseni ile çakışık, x ve y ekseninde ± 14 mm, z ekseninde ise 65 mm gidecek şekilde tasarlanmıştır. Global momentum akısını ölçmek için en küçük dikey mesafe 5 mm olup, bölgesel momentum testlerinde ise 10 mmdir (Şekil 3.2). Konumlama sistemi, enjektör kontrol ve very toplama görevleri iki kendini geliştiren yazılımla (NI LabVIEW™) kontrol edilen NI DAQ boards (PCI 6221 ve USB6009) tarafından yerine getirilmektedir.

Şekil 3.2 Momentum akısı deney düzeneği ve pozisyonlama sistemi

Bölgesel momentum akısı analizini basarıyla sonuclandırmak icin, etki kuvveti ölcümleri sprey yapısının küçük kısımlarıyla ilişkilendirilmedir. Analiz edilmiş spreyin küçük parçası spreyin istenmeyen kısımların mekanik bir filtreyle saptırılması dışında global momentum akısı testinde olduğu gibi incelenmektedir. Mekanik filtre, müdahale edilmemis ve serbest jet momentum akısı ölçümlerine olanak sağlayabilecek şekilde olabildiğince az araya girmelidir. Sekil 3.3' te prensip ve techizat görülmektedir Postrioti vd. (2009) Hedefin altında global momentum akısı ölçümlerinde kullanılan aynı piezoelekrik kuvvet sensörü etki kuvvetini algılamaktadır. Ölçümler, spreye dik bir yüzey üzerinde integrali alındığında ideal olarak global momentum akısına eşit olan sanal haritayı içeren bir pozisyonlar örgüsü üzerinde tekrarlanmaktadır. Sprey-mekanik filtre etkileşimi ile olan dağıtıcı olay muhtemelen local momentumun integralinin %8 -%12 uyuşmazlıkla global momentuma ulaşmamasına sebebiyet vermektedir. Hem global hem de bölgesel momentum akısı testleri için hedefin bütün spreyi veya spreyin bir parçasını içine almasının şart olduğunu belirtmek önemlidir. Doğru sprey sapmasından emin olmak için hedef boyutları vuran spreyden geniş olmalı ancak bileşke momentum ölçülen değeri etkileyebilecek gürültüden kaçınılmalıdır (Postrioti ve Battistoni, 2010).

Şekil 3.3 Bölgesel momentum akısı ölçümü için konik adaptör

3.2 Spray görüntüleme

Sprey görüntüleme event-resolved yaklaşımlı ön ışıklandırmalı optik kurulum ile yapılmaktadır. Vision Research Phantom Miro M 310 high speed CMOS kamera darbeli LED ışık kaynağı ve enjeksiyon ile birlikte çalışarak 1 µs' lik aralıklarla poz yakalamaktadır. Değişik alanların görüntülerini alabilmek için kameranın önüne her görüntülemede karşılıklı olarak iki lens verleştirilmektedir. 6.88 px/mm uzamsal çözünürlüklü Nikkor 50mm F/1.8 lens 6.88 px/mm çözürülüğüyle 100x25 mm'lik bir görüş alanında bütün spreyin nasıl ilerlediğine dair bilgi sahibi olunmasına olanak sağlamaktadır. Geniş görüş alanı, jet yapısı üzerindeki makroskopik flash boiling etkilerini analiz etmek için 20 kfps kare hızı ile kullanılmıştır. Nikkor 200mm F/4 lens meme cevresindeki burgac olusumlarını gözlemlemek amacıyla kullanılmıştır. Bu büyüteçte gözlemlenen alan 2.47 px/mm uzamsal çözünürlükle 10x10 mm'e düşürülmüş ve 40 kfps kare hızı kullanılmıştır. Sprey analizi icin gecerli bir istatiksel kaynağa sahip olmak amacıyla her çalışma koşulunda 30 enjeksiyon tekrarı yapılmıştır. Sprey penetrasyonunu ve yayılım açısını hesaplamak için tescilli çekim sonrası işleme yazılımı NI Vision™ tabanında geliştirildi. Elde edilen görüntü için alt sınırların ikili veri haline getirilmesinin ayarlanarak sıvı bölgenin görüntü fonundan ayırt edilmesi mümkündür. Nozuldan spreyin en uc noktasına olan uzunluğunun, bütün sprey sınırlarının ve konik açısının hesaplanması için ikili veri haline getirilmiş görüntü taranır.

Görüntüleme testleri için üç adet basınçlı tank (40-100-300 kPa, mutlak basınç) kontrol edilir. Tablo 3.1' de gösterildiği gibi yakıt ve enjektör teçhizatı sıcaklıklarının hem optik yakın plan hem de uzak plan konfigürasyonları için 20°C ile 120°C arasında değişmektedir. Bu projede

izah edilen bütün testlerde, enjektör 10 MPa' lık enjeksiyon basıncıyla 1.5 ms güç verme zamanıyla işletilip, deney akışkanı olarak saflık oranı %95' ten yüksek olan n-heptane kullanıldı.

Yüksek hızda görüntüleme - Test (Pinj=10 MPa)			
T(T 1001		Pv [kPa]	
Π, Π[Ο]	40	100	300
20	\checkmark	\checkmark	✓
90	\checkmark	\checkmark	✓
120	\checkmark	\checkmark	✓

Tablo 3.1	Yüksek hızda	görüntüleme	deney planı
-----------	--------------	-------------	-------------

3.3 Faz Doppler Anemometresi

Damlacık hızı ve çap ölçümleri için Dantec-Dynamics Faz Doppler Anemometresi sistemi kullanıldı.

	Tablo	3.2	PDA	sistem	özellikleri
--	-------	-----	-----	--------	-------------

Enjeksiyon Frekansı (Hz)	5
Güç verme süresi (µs)	1500
Odak uzunluğu (mm)	310 / 310
İşın yayıcı emici oranı	1.95
Apertür Tabakası	В
Konumsal Filtre (mm)	0.2
PDA Veri Alma Penceresi (ms)	20
Partikül Kırıcı Indeksi	1.385
Partiküle özgü kütle çekimi (kg/m3)	685

PDA sistemi, Dantec FlowLite 1D lazer kaynağına (532nm), 1.95 ışın yayıcı oranı ile 60 mm Fiber PDA vericisine ve 112 mm HiDense alıcıya sahip bir sistem olmakla beraber; onu tamamlayan a BSA P80 sinyal işlemcisi de mevcuttur. Üç eksenli sistem, olduğunu varsayarak enjektör ucu etrafında üç boyutlu pozisyon olarak inceleme yapmayı mümkün kılar. Sinyal gürültü oranını maksimize etmek için 110° arayla bir sonraki saçılma konfigurasyonu gerçekleştirilir. Tablo 3.2'de ana PDA sistem özelliklerini ve enjektör işletme koşullarını görebilirsiniz.

PDA analizi flash boiling geçişlerine odaklanır. Hem 20°C hem de 90°C sıcaklıklar yüksek hızda görüntüleme deney planında (Tablo 3.2) bu sebeple seçildi. PDA ölçü alma pozisyonları jet ekseni boyunca (z ekseni) ve sprey kesiti boyunca radyal olarak belirlenir (Şekil 3. 4).

Şekil 3.4 PDA ölçüm pozisyonları

3.4 Sayısal Model

Bu proje için bir HAD programı olan Fluent seçildi. Hava ile sıvı spreyin olduğu bu çok fazlı akışların hesaplanması Eulerian-Lagrangian yaklaşımı ile hesaplandı. Sprey içinde hava olan bir odaya penetre olduğundan her iki fazın dikkate alınması şarttır. Gaz fazı Eulerian yaklaşımıyla, türbülans model kullanılarak Navier-Stokes denklemleri ile hesaplanır. Ancak ayrık faz için Eulerian yaklaşım uygun olmayıp, Lagrangian yaklaşımı kullanılır.

3.4.1 Ayrık Faz Gösterimi

Sıvı partiküller hareket denklemleri ile ifade edilmekte olup aynı zamanda ısı ve kütle transferleri hesaplanmaktadır.

Akışkan parçaçıklarının hareketleri parçaçık kuvvet dengesinden hesaplanır.

$$\frac{d\vec{u}_p}{dt} = F_D(u - \vec{u}_p) + \frac{\vec{g}(\rho_p - \rho)}{\rho} + \vec{F}$$
(3.5)

Denklem 3.5'te $F_D(u - \vec{u}_p)$ parçaçık kütlesi başına sürünme kuvvetini ifade eder.

$$F_{D} = \frac{18\mu}{\rho_{p}d_{p}^{2}} \frac{C_{D} \operatorname{Re}}{24}$$
(3.6)

Re göreceli Reynolds sayısı Denklem 3.7'deki gibi tanımlanır.

$$\operatorname{Re} = \frac{\rho d_p(\vec{u}_p - \vec{u})}{\mu}$$
(3.7)

İnert ısı dengesi için,

$$m_D C_{pD} \frac{\partial T_D}{\partial t} = h A_D (T_{\infty} - T_D)$$
(3.8)

Buharlaşma ısı dengesi için,

$$m_D C_{pD} \frac{\partial T_D}{\partial t} = h A_D (T_\infty - T_D) + \frac{dm_D}{dt} h_{fg}$$
(3.9)

Kaynama ısı dengesi için,

$$\frac{d(d_D)}{dt} = \frac{4k_{\infty}}{\rho_D C_{p\infty} d_D} (1 + 0.23\sqrt{\text{Re}_d}) \ln(1 + \frac{C_{p\infty}(T_{\infty} - T_D)}{h_{fg}})$$
(3.10)

3.4.2 Sonsuz Faz Gösterimi

n-heptan buharlaşınca buhar n-heptan da sürekli faza geçer. Hava ile ikisi sürekli fazdır. Her ikisi kendi arasında bir türü ifade eder ve kendi aralarında entalpi taşınımı gerçekleşir. Her bir tür için türbülans modelle süreklilik, momentum ve enerji denklemleri çözülür.

Genel bir süreklilik denklemi şu şekilde ifade edilir:

$$\frac{\partial p}{\partial t} + \vec{\nabla}(\rho \vec{v}) = S_m$$
(3.11)

 S_m ayrık fazın (sıvı n-heptan) buharlaşması sonucu oluşan kütle kaynak terimidir. Aynı zamanda farklı yaklaşımlarla kullanıcın kendi bir kodla müdahele edebilir.

Genel momentum denklemi:

$$\frac{\partial p}{\partial t} + \vec{\nabla}(\rho \vec{v}) = \vec{\nabla} P + \vec{\nabla} \vec{\tau} + \vec{F}$$
(3.12)

P statik basınç, $\vec{\tau}$ stress tensörü ve \vec{F} de ayrık fazla sürekli fazın etkileşimi sonucu oluşmuş gövde kuvveti ve/veya yine kullanıcın kodla tanımladığı bir terim olabilir.

Enerji denklemi:

$$\frac{\partial(\rho E)}{\partial t} + \vec{\nabla}[\vec{v}(\rho E + P)] = \vec{\nabla}[(k + k_t)\vec{\nabla}T - \sum h_j\vec{J}_j + (\vec{\tau}\vec{v})] + S_e$$
(3.13)

Denklem 3.13' te sağ tarafta parantez içindeki terim sırasıyla iletimle, tür difüzyonu ve viskoz yayılımı ile enerji transferini ifade eder. S_{e} de yine kullanıcının tanımladığı bir terimdir.

$$E = h - \frac{P}{\rho} + \frac{\vec{v}\vec{v}}{2} \tag{3.14}$$

İdeal gazlar için entalpi h, kütle kesirinin her bir türün enthalpisi ile çarpımının toplamı olarak yazılır:

$$h = \sum Y_j h_j \tag{3.15}$$

Entalpi özgül ısının referans sıcaklıktan (T_{ref} 298:15K) o anlık sıcaklığa kadar integral alınması ile hesaplanır.

Sprey simulasyonlarında en az iki farklı tür vardır, bunlar odanın içindeki gaz ve enjekte edilmiş yakıttır. Bu ikisinin kütle kesirleri bire eşit olduğundan, N tane tür varsa bunun bir eksiği kadar transport denklemi çözülmelidir.

$$\frac{\partial(\rho Y_i)}{\partial t} = \vec{\nabla}(\rho \vec{v} Y_i) = -\vec{\nabla} \vec{J}_i + S_i$$
(3.16)

Si buharlaşma aktive edildiğinde oluşan bir kaynak terimdir. Difüzyon akısı kaynaklı türler arasındaki transport difüzyon akısı \vec{J}_i ile hesaplanır. Türbulans difüzyon akısı için:

$$\vec{J}_{i} = -(\rho D_{i,m} + \frac{\mu t}{S_{ct}}) = \vec{\nabla} Y_{i}$$
 (3.17)

 $D_{i,m}$ karışımdaki i'inci tür için difüzyon katsayısıdır. μ_i ise türbülans dinamik viskosite ve S_{cr} türbülans Schmidt sayısıdır, başlangıç olarak 0.7 olarak ayarlanmıştır.

$$S_{ct} = \frac{\mu t}{\rho D_t} \tag{3.18}$$

Dt türbülans yayınırlığıdır.

k-ε model aksisimetrik jetler için uygun olduğundan ve bir çok uygulamada da iyi sonuçlar alındığından tercih edilmiştir, Fluent 12.0 theory guide, (2009).

3.4.3 Ayrık Faz Modeli

Bu çalışmada, sürekli faz ayrık fazla birliktedir. Parçacık hareket denklemleri ile birlikte damlacıkların etrafındaki hava için genel akışkanlar dinamiği denklemleri çözülür.

Bu çalışmada nozulun iç geometrisi bilinmediğinden iğnenin açılıp kapanması sırasında gelişen geçici etkiler dikkate alınmadı.

Fluent sprey oluşumunu simüle etmek için değişik püskürtücü modelleri sunar. Atomizasyon rejimi ilk parçalanmayla ilişkidir. Püskürtücü modeli iç akışa bağlı olarak ilerledikçe parçacık yörüngesini hesaplamakta kullanılacak ilk damla çapı, hızı ve sprey açısı gibi ilk şartları belirler.

Düz Delikli Püskürtücü Modeli

Bu püskütücü tipinde tek-faz, kavitasyonlu ve flipped akış olmak üzere üç çeşit başlangıç koşulları vardır. Bu modellerde sıvı nozul içinde hızlanır, sıvı şekilde bir jet halini alır ve küçük damlacıklara ayrılır. Nozul içindeki akışın durumu kavitasyon sayısı K' ya bağlıdır, nozulun çıkıştaki radyusuna, çapına ve uzunluğuna bağlıdır. Delik çapı ve uzunluğu deneysel verilerden elde edildi.

$$K = \frac{P_1 - P_{vap}}{P_1 - P_2}$$
(3.19)

$$K_{incep} = 1.9(1 - \frac{r}{d})^2 - \frac{1000}{\text{Re}_h}$$
(3.20)

$$K_{crit} = 1 + \frac{1}{(1 + \frac{L}{4d})(1 + \frac{2000}{\text{Re}_h})e^{\frac{70r}{d}}}$$
(3.21)

R_{eh}'i hesaplamak için:

$$\operatorname{Re}_{h} = \frac{d\rho_{l}U_{bernoulli}}{\mu}$$
(3.22)

Fluent, Nurick (1976) tarafından önerilen daralma katsayısı Cc kullanır.

$$C_{c} = \frac{1}{\sqrt{\frac{1}{C_{ct}^{2}} - \frac{11.4r}{d}}}$$
(3.23)

C_{ct} flipped nozullar için potansiyel akış analizinden gelir (Bknz Şekil 3. 5).

Tahliye katsayısı nozulun performasını açıklar. U_{inj;max} Bernoulli denkleminden hesaplanmış en üst limit başlangıç hızıdır.

$$U_{inj} = \frac{\dot{m}_{inj}}{A_{hole}\rho l}$$
(3.24)

$$U_{inj,\max} = \sqrt{\frac{2\Delta P_{inj}}{\rho l}}$$
(3.25)

$$C_{D} = \frac{\dot{m}_{eff}}{\dot{m}_{bernoulli}} = \frac{\rho l A_{hole} u_{mean}}{\rho l A_{hole} u_{bernoulli}} = \frac{u_{mean}}{\sqrt{2(P_0 - P_2)\rho l}}$$
(3.26)

Şekil 3.5 Kavitasyonlu nozul akışı

Kavitasyonlu akış için, Nurick (1976);

$$C_d = C_c \sqrt{K} \tag{3.27}$$

Flipped akış için, Nurick (1976);

$$C_d = C_{ct} = 0.611 \tag{3.28}$$

Çıkış hızı şu şekilde hesaplanır:

Tek fazlı akış için,

$$u = \frac{\dot{m}_{eff}}{\rho lA} \tag{3.29}$$

Flipped akış için,

$$u = \frac{\dot{m}_{eff}}{\rho l C_{ct} A}$$
(3.30)

Schmidt ve Corradini (1997) tarafından önerilen kavitasyonlu akış için:

$$u = \frac{2C_c P_1 - P_2 + (1 - 2C_c)P_v}{C_c \sqrt{2(P_1 - P_v)\rho l}}$$
(3.31)

Wave Parçalanma Modeli

Wave model yüksek hızdaki enjeksiyonlar için (We>100) en uygun modeldir (Fluent 12.0 theory guide, 2009). Bu modele göre damlacıkların parçalanması gaz ve sıvı fazın aralarındaki hız farkından kaynaklanmaktadır. Damlalardan damlacıkların oluşması sıvı yüzeyindeki Kelvin–Helmholtz dengesizliklerinin gelişme oranı ile tetiklenir.

$$\frac{\Lambda}{a} = 9.02 \frac{(1+0.45Oh^{0.5})(1+0.4Ta^{0.4})}{(1+0.87We_2^{1.67})^{0.6}}$$
(3.32)
$$\Omega \sqrt{\frac{\rho la^3}{\sigma}} = \frac{(0.34+0.87We_2^{1.5})}{(1+Oh)(1+0.4Ta^{0.6})}$$
(3.33)

Denklem 3.33'teki 1 alt indisi sıvı fazı için, 2 alt indisi de gaz fazı içindir. Reitz ve Bracco (1982)'nun gösterdiği gibi Ω dengesizliğin en yüksek büyüme oranı olup, Λ en yüksek büyüme oranının olduğu dalga boyudur.

 $Oh = \sqrt{We_1 / \text{Re}_1}$ Ohnesorge sayısı ve $Ta = Oh\sqrt{We_2}$ Taylor sayısıdır.

Modele göre yeni oluşmuş damlacıkların çapları en hızlı gelişen dengesiz yüzey dalgasının dalga boyu ile doğru orantılıdır.

$$r = B_0 \Lambda \tag{3.34}$$

Damlacıkları içeren büyük parseldeki damlacıkların değişim oranı aşağıdaki ifadeyle verilir:

$$\frac{da}{dt} = -\frac{(a-r)}{\tau}, r \le a \tag{3.35}$$

 τ parçalanma zamanını ifade eder.

$$\tau = \frac{3.726B_1a}{\Lambda\Omega} \tag{3.36}$$

Ω ve Λ Denklem 3.32 ve 3.33 ile hesaplanır. Reitz ve Bracco (1982) B₀ = 0,61 olarak önermiştir. Parçalanma zamanı sabiti enjeksiyonun özelliklerine bağlı olarak 1 ile 60 arasında

değişebilen bir sayıdır. Ancak Liu et al. (1993) B_1 = 1.73 önermiştir. Yeni oluşan kütleler başlangıç kütlesinin %5'ine ulaştığında, çap ve hız dışındaki özelliklerin aynı olduğu yeni bir parsel yaratılır. Bu yeni parselin çapına daha önceki parsel (anne) yönüne dik bir düzlemde rastgele seçilen bir hız bileşeni verilir ve anne parselin momentum korunumundan ayarlanır.Yeni parselin hızı anne parselle aynıdır.

Çarpışma ve Damlacıkların Birleşme Modeli

Fluent, O'Rourke, (1981)'nin sadece birleşme ve geri tepme sonuçlarının dikkate alındığı modelini kullanır. Her bir sonucun olasılığı çarpışma Weber sayısı ile hesaplanır:

$$We_{c} = \frac{\rho U_{rel}^{2} \overline{D}}{\sigma}$$
(3.37)

 U_{rel} iki parsel arasındaki göreceli hızdır ve D de iki parselin aritmetik ortalama çapıdır. İki damlacığın çarpışması olasılığı aşağıda 1 numarasıyla ifade edilen daha büyük damlacık (toplayıcı) açısından türetilir. Daha küçük damlacık 2 numarasıyla ifade edilir. Eğer küçük damlacığın merkezi kolektör damlacıkla merkezcil olan çemberin alanında $\pi(r_1+r_2)^2$ ve küçük damlacığın yörüngesine dik geçerse çarpışma olur. Disk çarpışma hacminin hesaplanmasında kullanılır (Bknz Resim 4.11). Çarpışma hacmi diskin alanı çarpı disk tarafından kat edilmiş mesafe eşittir ve denklemle ifade edilirse $\pi(r_1+r_2)^{2*}v_{rel}*dt$. Kolektörün küçük damlacıkla çarpışma olasılığı:

$$P_{1} = \frac{\pi (r_{1} + r_{2})^{2} v_{rel} \Delta t}{V}$$
(3.38)

Yukarıdaki denklemde V hücrenin hacmidir. Bir önceki denklemi içinde n1 adet kolektör ve n2 adet küçük damlacık içeren parseller için genellemek gerekirse, kolektör beklenen ortalama bir sayıyla çarpışmaya maruz kalır;

$$\bar{n} = \frac{n_2 \pi (r_1 + r_2)^2 v_{rel} \Delta t}{V}$$
(3.39)

O'Rourke (1981), çarpışma sayılarının dağılımı olasılığı Poision dağılımını izlediğini öne sürmüştür.

$$P(n) = e^{-\overline{n}} \frac{\overline{n}^n}{n!}$$
(3.40)

Yukarıdaki denklemde n kolektörle diğer damlacıklar arasındaki çarpışma sayısını ifade eder. Her DPM zaman adımı için, beklenen ortalama çarpışma sayısı her bir hücredeki her çift takip edilen parseller için hesaplanır. Bu çiftin çarpışıp çarpışmadığını anlamak için Poision dağılımından rastgele bir örnek üretilir.

İki parselin çarpıştığı düşünülüyorsa, çarpışma olayının sonucu karar verilir. Eğer damlacıkları kafa kafaya çarpışırsa birleşmeye ve çarpışma düzlemden sapıyorsa sıçramaya meyillidirler. Birleşme olasılığı küçük damlacığın yörüngesi ve kolektörün karşılaması ile ilgilidir.

3.4.4 Modelin Kurulumu

Model aşağıdaki adımlara ve yukarıda bahsedilen altmodellere göre kurulur:

- Sürekli fazla etkileşimine karar verme
- Takip etme parametreleri ve sürüklenme yasası
- Sayısal parametreler
- Başlangıç koşullarını kurma ve parçacık boyut dağılımını ayarlama
- Sınır koşulları ve malzeme özellikleri

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Tablo 4.1'deki her enjeksion basıncına ait dokuz çalışma koşulunu kapsayan test planı yerine getirildi. Tablo 4.1'de, her bir operasyon koşulu havanın basıncının doyma basıncına oranı(AtSPR) n-heptane için raporlanmıştır. AtSPR spreyin flash boiling şartlarına eğilimini gösteren verimli bir gösterge olarak düşünülebilir.

		Enj.Ekip. & Yakıt Sıcaklığı [°C]		
		30	90	120
ISI	40	8.47	0.51	0.22
n Oda inci Pa]	101	21.38	1.28	0.55
Yanma Bas [kF	303	64.16	3.85	1.65

Tablo 4.1 Test Plan ve AtSPR

Xu vd. (2013) gösterildiği gibi flash boilinge eğilimi üç AtSPR aralığında açıklamıştır:

Tablo 4.2 Flash Boiling için AtSPR aralığı

AtSPR > 1	Flash boiling yok
0.3 < AtSPR < 1	Geçiş bölgesi
AtSPR < 0.3	Flash boiling var

4.1 Momentum akısı bulguları

4.1.1 Global Momentum Akısı

Şekil 4.1 her iki enjektör için 50 bar enjeksiyon basıncında ve 30°C ortam sıcaklığındaki momentum akısını gösterir. Aynı zamanda tank basıncının momentum akısına bir etkisi olduğunu gösterir. Her iki enjektör de benzer eğilimi sunar. Sinyalin başlangıcında bir tepe kuvvet vardır, sprey hedefe çaptığında ve daha sonra enjeksiyon bitene kadar denge kuvvetinde bir azalma olur. Bu düzenli rejime geçiş sprey tarafından akışın saptırılması

süresince bölgesel bir zirve-vadi yapısı olduğunu kanıtlar. Postrioti vd. (2012)'da tartışıldığı gibi bu davranış hedefe ilk çarpma süresince spreyin ucu etrafında geçici halka şekilli burgacın varlığıyla ilgilidir.

Düzenli bölge esnasında, IHP-293(L/D=3) enjektörünün IHP-297(L/D=1) enjektörü ile karşılaştırıldığında daha dengeli bir bölgesi vardır. Bu, daha uzun nozul-tüp'ün her koşulda akışı daha darlaştırıp ve daha çok homojenleştirdiği olgusuna bağlanabilir 0.12 ms'de alınan sinyalin very toplama sisteminde bir hata veya gürültü ile ilişki olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Bu sinyal tüm ölçümlerde görülmüştür. Bu, hata veya gürültü olarak kabul edilmiştir ve ileriki şekillerde bu kısım silinmiştir.

Şekil 4.1 Tank basıncının momentum akısı üzerindeki etkisi.

Şekil 4.1'de basıncın etkisi resimlenmiştir. Tank basıncı arttıkça sprey kuvveti de enjeksiyon basıncı ile ortam basıncı arasında basınç farkı olarak azalır.

Şekil 4.2'de yakıtın sıcaklığının nasıl etki ettiği görülür. İlk durum için vakum şartlarında enjekte edilirken, geçici bölgenin daha pürüzsüz ve tepe-vadi görüntüsünün görülmediği görülür. Düzenli bölgede daha yumuşak sinyal bulunur. İlk durum flash-boiling şartlarının varlığıyla karakterize edilir. Bu nedenle spreydeki buhar içeriği, tamamen flash-boiling şartları altındaki durumlar için dengeli bölgenin başındaki tepe bölgenin olmamasının sebebi olabilir. Bu kuvvet dalgalanmaları mühim bir derecede belirgin bir şekilde daha az oldukça, bu daha uniform bir spreyin geliştilebileceği fikrini öne sürer.

Tablo 4.1'deki gibi atmosfer basıncı için tank basıncı arttıkça, flash boiling bakımından geçiş bölgesinde olur ve sprey kuvveti geçiş bölgesi boyunca tepe-vadi davranışını sergilediği ve düzenli bölgede daha pürüzlü olduğu görülür. Tank basıncı arttıkça, sprey flash boiling dışında olduğundan beklendiği gibi bu etki şiddetlenir. Bu çok daha dalgalanmalı daha dar bir sprey anlamına gelecektir.

Şekil 4.2 Flash boiling şartlarında momentum akısı

Şekil 4.3' te enjeksiyon basıncındaki etkisi betimlenir. Benzer eğilimler her iki enjektör için de gözlenmiş olduğundan, bir sonraki analiz IHP-293 enjektör içindir. Şekil 14' te ortam tank basıncında ve düşük sıcaklıklarda ve Pinj=50bar,100bar ve 150bar'daki global momentum akısının kıyası mevcuttur. Görüldüğü üzere, sinyalin başlangıç zamanlamasında önemli bir değişiklik olmadığı gözlemlenir. Beklendiği gibi, 0.8 ms'tan 1.8 ms'a kadar olan düzenli akış şartlarında değişik enjeksiyon basınçlarında ortalama etki kuvveti (50 bar, 100 bar and 150 bar için sırasıyla 0.189 N, 0.385 N and 0.582 N) nozulla tank basıncı arasındaki basınç farkıyla ilintilidir. Enjeksiyon basıncının kolaylıkla tahmin edilebilecek etkisi verildiğinden bir sonraki analizde özetlemek adına sadece Pinj=100 bar ait veri gösterilecektir.

Şekil 4.3 Enjeksiyon basincinin momentum akısına etkisi

Şekil 4.4(a)'da görüldüğü gibi, düşük sıcaklıklarda enjeksiyonun düzenli rejiminde (güç verme süresi referans alınarak 0.8 ms'den 1.8 ms'e kadar olan süreç) ölçülen ortalama momentum akısı tank basınç değerlerinden etkilenir. Daha detaylı olarak, tank basıncının azalırken etki kuvvetindeki göreceli artış ilgili basınç farkından fazladır. Bu flash-boiling olmayan koşullarda (Pv=40 kPa, Tf,Tn=30°C) hedefle etkileşime (spreyin kısmi sıçraması) girdikten sonra büyük olasılıkla çok dar olan sprey yapısından kaynaklı spreyde muhtemel dik olmayan bir sapma olduğu fikrine vardırır. Yakıtın ve nozulun sıcaklığının 90 °C ve 120 °C'ye çıkarılarak, değişik basınç değerlerinde alınan ortalama etki kuvveti değerleri birbirine daha benzerdir. Ayrıca, kısmi flash boiling veya tam tam flash-boiling koşullarında (Pv= 40 kPa Şekil 15 (b), Pv= 40 kPa and 101 kPa Şekil 15(c)), etki kuvveti dalgalanmaları önemli bir seviyede daha az belirgindir.Bu da daha uniform bir sprey oluşumu fikrini verir.

Şekil 4.4 Zamana bağlı global momentum akısı, (a) Tf, Tn=30°C; (b) Tf, Tn=90°C; (c) Tf, Tn=120°C.

Atmosferin altındaki tank basınçlarıyla düşük sıcaklıklarda ölçülen ortalama darbe kuvveti daha önce de belirtildiği gibi daha yüksektir. Aksine, sıcaklık kapanma geçici fazını etkilediği ve görüntülemeyle onaylanmış olan enjeksiyon süresinin kısalmasına sebebiyet verdiği görülür. Yakıtın ve nozulun sıcaklığının 120°C' ye çıkartılarak enjeksiyon kapanma fazındaki momentum akısı eğiminin değişmediği görünür. Buna karşın iğnenin yukarı doğru hareket etmeye başladığı zamanlamanın etkilendiği görünür. Bundan başka düzenli rejimdeki ortalama momentum akısının sıcaklık seviyelerinden etkilenmediği grafiklerden anlaşılır.

4.1.2 Bölgesel Momentum Akısı

Sekil 4.4'te belirtildiği üzere global momentum akısının analiz edildiği daha önce de belirtilen 9 farklı calısma kosulu bölgesel momentum akısı deneylerinde de gerceklestirildi. Nozuldan 10 mm mesafeden elde edilen spreyin eksenine dik düzlem üzerinde momentum dağılımı haritaları Şekil 4.5' te görülebilir. Momentum akısı haritalarının oluşturulması için her bir gerekli görülmüş 127 pozisyondan zamana bağlı olarak ölçülen bölgesel etki kuvveti bölgesel basınc değerlerine dönüstürülür ve bütün enjeksiyon islemi boyunca zamana göre integral alınır. Ortaya çıkan basınç zaman-integral haritalarda resimlendirilir. Bütün enjeksiyon prosesi düşünüldüğünde konumsal momentum akısı dağılımını temsil eder. Görüldüğü gibi incelenen bütün kosullarda sprey momentum haritaları jetin ekseni etrafında gözle görülür derecede simetriktir. Ancak pozitif x koordinatına doğru hafif bir sapma vardır (yaklaşık olarak 0.5 mm). Flash-boiling olayının görülmediği işletme koşullarında (Pv= 303 kPa, Pv= 101 kPa - T= 30 °C and 90 °C, Pv= 40 kPa - T= 30 °C) momentum haritaları ana eksen uzunluğu 2 mm ve 3 mm olan elips şeklindeki bir bölge ile sınırlandırılırlar. Bu da çok dar ihmal edilemez momentum akısı ile nitelendirilmiş bir sprey bölgesinin var olduğu anlamına gelir. Flash-boiling olayı tetiklendiğinde, sprey momentum haritası tutarlı olarak genişletilir (Şekil 17, Pv=40 kPa-T=120 °C) ve çok düşük momentum akısı bölgesel değerlerden oluşur. Böylece global analizde gözlemlenen değerin korunduğu kanıtlanır.

Şekil 4. 5 İntegral alınmış momentum haritaları; Pinj 100 bar, ET= 1.5 ms.

4.2 Yüksek Hızda Görüntüleme

Enjeksiyon basıncı, akışkan ve enjektör sıcaklığı, tank basıncı ile ilgili değişik çalışma koşullarında sprey oluşumu hakkında temel bilgiye sahip olmak için, yüksek hızda görüntüleme temelinde bir deneysel teçhizat kuruldu. Yine Tablo 4.1' deki enjeksiyon basıncı başına dokuz çalışma koşulunu içeren test planı yürütüldü. Tablo 4. 1'de her bir işletme koşulu için havanın basıncının n-heptan doyma basıncına oranı (AtSPR) belirtilir. AtSPR spreyin flash-boiling koşullarına eğilimini belirten etkili bir gösterge olarak düşünülebilir.

Değişik AtSPR değerlerinin spreyin gelişimine etkisi Şekil 4.6' daki resimlerden açıkça algılanabilir.Spreyin bütün yapısı Pinj=100 bar için güç verme süresinden 0.45 ms sonra

incelenebilir. Bir sonraki resimlerde Şekil 4.7 ve Şekil 4.8 sprey ucu penetrasyonu ve global açı eğilimleri (30 enjeksiyonun ortalaması) bütün çalışma koşulları için grafiklendirilmiştir. Ayrıca, bu şekillerde sprey penetrasyonları ve konik açılarının standart sapmaları da grafiklendirilmiştir.

Şekil 4. 6 Spreyin global yapısı, Pinj 100 bar – gecikme 0.45 ms (enjeksiyon başlangıcından itibaren)

Şekil 4. 6'da incelendiği gibi, spreyin tank basıncına aldırmadan oda sıcaklığındaki ortamda daha dar bir konik açıya sahip olmakla beraber sprey yapısı tamamen AtSPR değerine bağlı olarak değişir. AtSPR değeri 1' in altında olacak şekilde yakıt ve nozulun sıcaklıkları artırıldığında ve tank basıncı atmosfer basıncının altında tutulduğunda (ilk satır Şekil 4. 6), sprey yapısında artan konik açısı ve bunu takıp eden daha düşük sprey penetrasyonu gibi önemli değişiklikler olduğu gözlemlenir. Sonunda Tn=120°C ve Pv=40 kPa'da tamamen full flash-boiling şartlarına ulaşılır. Bu şartlarda, sprey konik açısı çarpıcı bir şekilde artar, sprey uzunluğu azalır ve spreyin ucunda geniş dolaşım bölgeleri vardır. Ayrıca, sprey incecik bir şekilde atomize olmuş damlalarından oluşur. Flash-boilingten kaynaklı nozuldan çıkar çıkmaz gelişen bağ parçalanması olayının temel başlangıcını akla getirir. Bunun aksine, atmosfer basınç koşullarında (ikinci satır Şekil 4. 6) yakıtta ve nozuldaki aynı artış tamamen flash-boiling şartlarına ulaşılırasına olanak sağlamaz ve kısmi bir değişiklik elde edilir.

Basınçlandırılmış koşullarda (303 kPa, üçüncü satır Şekil 4. 6) sprey yapısı sadece önemsiz sprey ucu değişimleri ile neredeyse yakıt ve nozul sıcaklıklarından etkilenmediği söylenebilir.

Şekil 4. 7 Standart sapmayla sprey ucu penetrasyonu Pinj 100 bar, ET = 1.5 ms; (a) Tf, Tn=30°C; (b) Tf, Tn=90°C; (c) Tf, Tn=120°C

Şekil 4. 8 Standart sapmayla sprey konik açısı Pinj 100 bar, ET=1.5 ms; (a) Tf, Tn=30°C; (b) Tf, Tn=90°C; (c) Tf, Tn=120°C.

Tank basıncı ve nozul sıcaklığının sprey yapısına etkisi penetrasyon ve konik açı gibi standart göstergelerle nicelendirilir. Şekil 4.7(a)' da anlaşıldığı gibi düşük sıcaklıklarda tank basıncının artması spreyin damlalarına etki eden aerodinamik sürünmenin artması sonucu spreyin ucunun yavaşlamasına sebep olur. Tf ve Tn=90 °C (Şekil 4. 7 (b))' deki penetrasyon eğrileri karşılaştırıldığında flash-boiling olayının tetiklenmediği çok açıktır (Pv=101 ve 303 kPa), basınç artışı etkisi düşük sıcaklıklarda gözlendiği etkiye benzerdir. Aksine tank basıncının 40 kPa'a düşürülmesi bu sıcaklıkta kısmi flash boiling'i kışkırtır ve penetrasyonun artması yerine spreyin ucunda çarpıcı bir şekilde yavaşlamaya neden olur. Yüksek sıcaklıklarda (Tf ve Tn=120 °C, Şekil 4. 7(c)) Pv=101 kPa'da kısmi flash-boiling oluşur (AtSPR=0.55) ve sprey yapısı önemli derecede azalmış penetrasyon uzunluğu ile standart yapısından değişiklik gösterir. Buna düşük sıcaklık evrimi denebilir. Bu sıcaklık koşullarında en yüksek penetrasyon penetrasyonunun kısmi olarak düştüğü yüksek tank basınçlarında elde edilir.

Pini 100 bar dokuz calısma kosulu altında ölcülmüs sprey global acı eğilimleri Sekil 4.8' de grafiklendirilmistir. Düsük sıcaklıklarda düzenli rejimde daha büyük sprey acısına neden olan daha yüksek tank basıncıyla birlikte tank basıncının sprey açısına etkisi beklenildiği gibi göreceli olarak hafiftir (Sekil 4.8 (a)). Pv=303 kPa' da güç verme süresinden 1.5 ms sonraki ölçülmüş açısı yaklaşık olarak 7 derece, Pv =40 kPa'da ise 3 derecedir. Buna ek olarak, Pv=40 kPa' da sprey iç yapısı nozuldan çıkan nispeten daha geniş bir spreyle çok dar bir sıvı jetinden oluştuğu görülür (Şekil 4. 6). Basınçlandırılmış koşullarda (Pv=303 kPa) ile orta seviyede basınclı (Pv=101 kPa) daha yoğun ve birlesik görünüme sahiptir. Nozul ve yakıt sıcaklığı 90°C' ye çıkartılması (Şekil 4. 8(b)) Pv=40 kPa,101 kPa ve 303 kPa' daki grafiklerin yukarı değerlere çıkmasına neden olur. Penetrasyon analizinde görüldüğü gibi Pv=40 kPa' daki işletme koşullarında spreyin yapısını çarpıcı şekilde değiştiren neredeyse tamamen flash-boiling başlangıcı vardır. 90°C' de yüksek tank basınçlarında incelenen global açı değerleri yine aynı basınçtaki düşük sıcaklıktaki değerleriyle çok benzerdir. 90°C' de ve Pv=101 kPa' daki sprey yapısının 30°C' de ve Pv=40kPa' dakine benzer olduğunu belirtmek ilginçtir ve dar bir kökten oluşur ve tüy şekline iyice benzerdir. AtSPR değerinin nispeten 0.3 eşiğinden yeterince büyük olduğu koşullarda bile tank basıncı ve nozul sıcaklığının sprey yapısına kombine olmuş etkisi büyük olduğu öne sürülebilir.

Sonunda 120 °C'deki koşullar dikkate alındığında, sprey global açısı fazlasıyla tank basıncından etkilenir. Eğer tam flash-boiling koşullarına tamamen ulaşılırsa (Pv=40 kPa), güç verme zamanından 1 ms sonra incelenmiş açının 17.5 derece daha düşük sıcaklıklarda ise 2.9 derece olduğu görülür.Kısmi flash-boiling koşullarında da (Pv=101 kPa, Tf ve Tn=120°C) 90°C'de iken 5 derece olan açı 13 dereceye ulaşır.Aksine AtSPR değeri flash-boiling'in

33

tetiklenmesi için çok uzak olduğu koşullarda (Pv=303 kPa) her durumda 7 derece olduğundan yakıt ve nozul sıcaklığından etkilenmemiştir.

4.3 Faz Doppler Anemometresi Sonuçları

PDA analizi flash boilinge geçişine odaklanmıştır. Bu nedenle, yakıt ve nozul için 20 °C and 90 °C sıcaklıklar HSV test planı için (Tablo 4. 3) seçilmiştir. PDA ölçüm pozisyonları jet ana Z ekseni boyunca ve radyal olarak spreyin kesitinde yerleştirilmiştir.

PDA - Test (Pinj=10 MPa)			
Tf ; Tn [°C]		Pv [kPa]	
	40	100	300
20	\checkmark	\checkmark	\checkmark
90	✓	\checkmark	\checkmark

Tablo 4. 3 Faz Doppler Anemometresi test planı

10 MPa enjeksiyon basıncıyla, üç tank basıncı (40, 101 and 303 kPa) ve yakıt ve nozul sıcaklıkları için de 20 °C ve 90 °C durumları denendi. Damlacıkların z eksenindeki hızları (LDA) ve boyutlandırma (D10 ortalama geometrik çap; D32 Sauter Mean çapı) z ekseni boyunca 7 farklı pozisyonda (nozuldan 15-20-25-30-40-50-60 mm mesafelerde) ölçüldü. Ayrıca, hız ve çap değerleri aynı x ekseni boyunca nozuldan 30 mm mesafede 13 yerden elde edildi. PDA edinimleri bütün enjeksiyon işlemlerinde güç verme süresinden 20 ms sonra alınacak şekilde senkronize edildi. Düşük sıcaklıkta ve Pv=40 kPa'da (Şekil 4. 9(a)) damlacıklar ilk ölçüm pozisyonlarına penetrasyon eğrileriyle uyumlu olarak yaklaşık 0.45 ms sonra ulaştı. Bütün enjeksiyon işlemi güç verme süresinden 2 ms sonrasına kadar sürdü bundan sonra sprey damlacık hızı enjektörün kapanma esnasındaki geçici durumunun sonucu olarak düşmeye başladı. 4 ms sonra enjeksiyon bitti ve sadece neredeyse sıfır hızındaki damlalar ölçüm istasyonundan geçeti.

İğnenin tamamen kalkması ile sprey 0.5 ms'den 2 ms'ye kadar düzenli rejimdedir. Aşağıdaki zamana göre çizilmiş grafiklerde 30 ile 180 m/s arasında dalgalanan bir hız olduğu fark edilir(Şekil 4. 9(a)). Spreyin ana ekseninde nozul çıkışına yaklaştıkça incelenen zamana göre

dalgalanan hız daha da belirginleşir. Aynı şekilde, damla çapının zamana bağlı değerleri daha geniş bir bantta olup daha dalgalı bir görüntü sergiler.

Bu davranış spreyin kendi yörüngesinde dalgalı ilerleyişinden kaynaklanmış gibi görünüyor. PDA ölçüm yaklaşımı tamamen Euleriendir, başka bir deyişle sistem damlaların boyutunu ve hızını verilen x, y, z pozisyonlarında zamana göre algılar. Bu durumda PDA ölçüm hacminden sırasıyla spreyin çekirdek kısmına ait hızlı ve geniş damlacıklar ve spreyin çevresindeki yavaş ve küçük damlacıklar geçer.

Pinj=10 MPa Pv=40kPa Tf=Tn=90°C'ye kurulduğunda, flash boiling tetiklenir ve düzenli rejimde zamana bağlı hız değerleri daha dengeli ve inişli çıkışlı hale gelir (Şekil 4. 9(b)).

Sekil 4. 12'de zamana göre ortalaması alınmıs hem +x hem -x'de verlerde analiz edilmis LDA değerleri grafiklendirilmiştir. LDA ortalama değerleri hesaplamak için analizi düzenli rejimle sınırlandırmak amacıyla sadece 0 ile 2 ms arasındaki veriler seçilir. Hem yüksek hem de düsük sıcaklıkta ve bütün tank basınclarında ortalama LDA profilleri x ekseninde x=0' a göre simetriktir (Sekil 4.10). Pv=40 kPa'daki düsük ve sıcaklıklardaki durumlar kıyas edildiğinde tamamen değişik ortalama LDA profile ortaya çıkmıştır. Flash-boiling koşullarında (Pv=40 kPa, Tf;Tn=90°C), oda koşullarındaki sıcaklıktan x=0' da 145 m/s ile 160 m/s arasında değişen daha simetrik ortalama LDA profili çıkmıştır (Şekil 4.12). Bu davranışın sebebi daha önce belirtilen zamana göre daha az inişli çıkışlı damlacık hızına sahip daha üniform bir sprey yapısıdır (Şekil 4. 11(b)). Ayrıca, incelenen maksimum hız değerleri yüksek sıcaklıklarda biraz daha yüksektir. Parçacık sayma analizi ile sprey kesitinde güçlü bir artış görülmüstür (Tf=Tn=20°C'de sprey sınırları x=-3 mm ile x=+3 mm iken Tf=Tn=90°C'de x=-5 mm ile x=+5mm'dir). Tf=Tn=90°C'deki flash boiling olayı sadece Pv=40 kPa iken tetiklenir. Aksine Pv=101 kPa ve 303 kPa'da AtSPR değeri flash-boilingi tetikleyecek değerden çok uzaktadır. Böylece deney yapılan Z=30 mm'deki düzlemdeki spreyin izi ve LDA ortalama değerleri yakıt ve nozul sıcaklıklarından etkilenmezler (Şekil 4. 12(b)(c)). Pv=40 kPa'dan Pv=303 kPa'a geciste cevresindeki hava ile daha yüksek sprey momentum değis tokusu nedeniyle hız tepe noktasının sert bir düşüş sergilediğini vurgulamak kayda değerdir (146 m/s @Pv=40 kPa; 144 m/s @Pv=101 kPa; 130 m/s @Pv=303 kPa).

Şekil 4. 9 LDA ölçümleri - Pv=40 kPa – X=0; Y=0; Z =15 mm; (a) Tf; Tn=20°C; (b) Tf; Tn=90°C

Şekil 4. 10 Z=30 mm -0-2ms arasında-Pinj=10 MPA-x eksenine göre Ortalama LDA

Şekil 4. 11 Z =30 mm – 0-2 ms arasında x-eksenine göre Ortalama Çap Ölçüleri

Spreyin atomizasyon süreci flash boilingin başlamasıyla önemli derecede değişir. Her tank basıncı seviyesinde düşük sıcaklıkta x=0' da maksimum değerine ulaşıp tepe yapmış bir D10 görünümü Şekil 4. 13'ten gözlemlenebilir. Pv=40 kPa ve 101 kPa'da PDA sistemi tarafından algılanmış yaklaşık 14 µm' lik D10 değeri varken, Pv=303 kPa' da bu değer muhtemelen daha damlacıkla hava arasındaki daha düşük hız farkından kaynaklı daha az verimli ikincil parçalanma sonucu 20 µm' e çıkmıştır.

Sadece Pv=40 kPa basınçla ve Tf; Tn=90°C' de flash boiling tetiklenir ve D10 profili fark edilir şekilde daha pürüzsüz hale gelir(Şekil 4. 13(a)). Bu koşullarda, bütün ölçü alınan yerlerde ortalama çap 8 µm' nin altındadır.

Aksine, flash boiling olmadığından enjektörün çıkışındaki basınç 40 kPa' dan daha yüksek olduğunda yüksek sıcaklıklarda bile x-ekseni boyunca D10 profili düşük sıcaklıklarla karşılaştırıldığında neredeyse etkilenmemiş olarak kalır. Yakıt ve nozul sıcaklığını 20 °C'den 90 °C' ye artması başlangıç aşamasındaki flash boilingin olduğu sadece Pv=40 kPa' da D32'deki etkisi önemli ölçüdedir. Pv=40 kPa'da ve Tf; Tn=90°C' de diğer durumlarda 40 µm'den büyük olmasına karşın x-ekseni boyunca D32 profili son derece düzdür ve 20 µm'den düşüktür. Pv=100 kPa ve 300 kPa ve Tf; Tn=90°C'deki D32 değerleri daha düşük sıcaklıklardan biraz değişim gösterir. Sadece sprey çevresinde enjektör teçhizatındaki ısıtma D32' de düşüşle sonuçlanır.

4.4 Nümerik Model Bulgular

Yanma odası aşağıdaki şemaya göre modellenmiştir.

Şekil 4. 12 Şematik Sınır Koşulları

Giriş ve çıkış sınır koşulları aşağıdaki gibidir:

Giriş Sınır Koşulları

• Giriş Hızı=0.1 m/s

- Uzunluk Ölçeği=0.2 mm
- Türbülans Yoğunluğu=1

Çıkış Sınır Koşulları

- Çıkış Basıncı=0
- Uzunluk Ölçeği=0.2 mm

En uygun modeli ve koşulları geliştirmek için, bir kaç şart daha az zamanda sonuçları tahmin edebilecek modeli bulmak amacıyla test edildi. Şekil 4.15 düşük sıcaklıktaki bir durum için üç adet değişik örgü ağı konfigürasyonlarıyla elde edilmiş sıvı penetrasyon sonuçlarını gösterir. 0.03 mm ile 0.04 mm' lik konfigurasyonlar arasında önemli derecede sonuçları etkilemediği görülür.

Şekil 4. 13 Mesh boyutundan bağımsızlık

Örgü modeli boyutuna benzer şekilde, sonuçların aynı sıcaklık durumunda zaman adımından bağımsızlığı da incelendi. Şekil 4.16'da $5x10^{-6}$ zaman adımında penetrasyon değerleri deneysel verilerin önemli ölçüde altında çıktı. 1 $x10^{-6}$ ve 5 $x10^{-7}$ zaman adımları ile sonuçlara daha çok yaklaşılmakta olup, bu iki zaman adımı arasında çok büyük bir fark olmadı. 5 $x10^{-7}$ yerine 1 $x10^{-6}$ zaman adımını kullanmak, ciddi manada hesaplama zamanını da düşürdü.

Şekil 4. 14 Zaman adımından bağımsızlık

Sprey penetrasyonu Tf 20°C, 90°C ve 120°C durumları için 100 bar enjeksiyon basıncında ve tank basıncının 101 kPa olduğu şartlarda hesaplandı. Şekil 4. 15 hesaplanan bu üç durumun penetrasyon verilerinin zaman bağlı olarak grafiklerini içerir. Düzenli rejimdeki sprey penetrasyonunun tahmin edilmesine rağmen,model tam olarak tahmin edememiştir. Deneysel olarak Tf 20°C için 750 µs ve Tf 90°C için 800 µs' de düzenli rejime ulaşılmasına karşın modelde 1100 µs' de ulaşılmıştır. Sonuç olarak, sprey penetrasyonu deneysel verilerin %20' sini temsil eden kısmında maximum fark göstermiştir. Geçici bölgede ilk 150 µs' den 200 µs' ye kadar olan zamanda deneysel verinin üstünde tahmin yapmıştır ki bu iğne hareketi hesaba katılmadığı için bu beklenen bir durumdur. Yani enjeksiyonun başlamasından kaynaklanan hidrolik gecikmesi modellenmemiştir. Ancak bu farklar az kabul edilebilir. Spreyin geçici bölgesinin ikinci kısmında penetrasyon oranı deneysel olarak sayısal verilere göre daha yüksektir.

Şekil 4. 15 Sayısal ve deneysel verilerin kıyası Tf 20°C

Şekil 4. 16 Sayısal ve deneysel verilerin kıyası Tf 90°C

Şekil 4.19 flash boiling koşulları altındaki spreye ait sayısal ve deneysel verilerin karşılaştırılmasını gösterir (Tf 120°C). Deneysel olarak görüldüğü üzere flash boiling koşulları altındaki sprey daha düzenli bir rejim göstererek ve sprey açısı daha geniş bunun yanında penetrasyonu daha düşük olmakla birlikte daha homojen yapıdadır.

Sayısal olarak, spreyin ilerlemesindeki flash boiling etkisi başarılı bir şekilde simüle edilmiştir. Penetrasyon oranı maximum değerine ulaşana kadar sabit çıkmıştır. Ancak bu penetrasyon oranı spreyin ilk kısmında kısmen daha alçak değerlere tahmin edilmiştir.

Şekil 4. 17 Sayısal ve deneysel verilerin kıyası Tf 120°C

Araştırmada spreyin ilerlemesindeki flash boiling etkisini jet şekli, momentum akısı aracılığıyla incelemek amacıyla iki tek delikli deney direk benzin enjektörleri kullanıldı. Deney enjektörlerinin başlangıç karakterizasyonu olarak momentum akısı analizinin standart ve flash boiling koşullarında olacak şekilde Prail= 50 bar, 100 bar and 150 bar basınçlarda yapılmasına karar verildi. İlaveten, genel yapısı, uç penetrasyonu ve konik açısı bakımından spreyin nasıl geliştiği yüksek hızda görüntüleme amacıyla incelendi. Momentum akısı genel ve jet eksenine dik bir yüzey üzerindeki momentum dağılımı analiz edilerek bölgesel olarak irdelendi. Hem görüntüleme hem de momentum analizleri enjeksiyon basıncının 50 bar ile 150 bar arasında, tankın mutlak basıncının 40 kPa ile 303 kPa arasında ve enjektör teçhizatının ve yakıt sıcaklığının ise 30°C ile 120°C arasında olduğu koşullarda yapıldı. Temel sonuçlar şu şekilde düzenlenebilir:

- Görüntüleme analizi spreyin yapısının standart (düşük sıcaklıktaki) sprey oluşumuna göre flash boiling koşullarında nasıl değiştiğini kanıtladı. Sprey, jet ucunun etrafındaki dolaşan geniş halka şekilli burgaçla daha az karmaşık görünmektedir.
- Tamamen flash-boiling koşullarında (Havanın basıncının doyma basıncına oranı 0.3' ün altında) sprey penetrasyonu önemli derecede düşer: tank basıncı 40 kPa' da, 120°C yakıt ve nozul sıcaklığında penetrasyonu aynı tank basıncında 30°C yakıt ve nozul sıcaklığında olduğundaki penetrasyona göre %40 daha azdır. Buna bağlı olarak, sprey konik açısı da şiddetle artar.
- Flash-boiling başlangıcının etki methoduyla ölçülen global momentum akısını etkilemediği görüldü.
- Flash-boiling olmayan koşuldan tamamen flash-boiling olan koşula geçişte (Havanın basıncının doyma basıncına oranı 0.3 ile 1 arasında) sprey yapısı düşük penetrasyonla ve artmış global konik açısı ile farkedilir biçimde değişir.
- Spreyin eksenine dik bir yüzey üzerindeki bölgesel momentum akısı dağılımı analizi, flash boiling koşullarında, jetin bıraktığı izin farkedilir biçimde genişlediğini bölgesel momentum tepe yoğunluğunun kaydadeğer şekilde düşüşü ile kanıtlamıştır.
- Faz Doppler Anemometresi analizinden düşük sıcaklıklarda, düzenli rejim boyunca salınımlı 30-180 m/s arasında değişen zamana bağlı hız profili gözlemlendi. Yakıt ve nozul sıcaklığının 90°C' ye artırılması ile zamana bağlı hız profilinin zamana ve ölçülen yere göre daha dengeli ve uniform olmuştur.

- Tank basıncın 40 kPa ve nozul sıcaklığının 90°C olduğu koşullarda flash boiling tetiklenir. Sonuç olarak ortalama damla hızının x-ekseni boyunca profili daha yüksek değerlere çıkmıştır. Bundan başka, spreyin genişliğinde 6 mm' den 10 mm' ye şiddetli bir şekilde artış gözlemlenmiştir. Aksine, 101 ve 303 kPa tank basınçlarında flash boiling yoktur ve sprey damlacık hızı ve boyutları çok az olarak yakıt ve nozul sıcaklığından etkilenmiştir.
- Yeni başlamış flash boiling x-ekseni boyunca daha düz bir Sauter Ortalama Çap profiline sebebiyet verir. Bu da kesiti boyunca daha uniform sprey yapısı gösterir. Ayrıca D32 pik değerinin oda sıcaklığında elde edilmiş 40 µm'den 20 µm' nin altına düştüğü de görülmüştür.
- Standart koşullarda Çap Olasılık Yoğunluğu Fonksiyonu' nunu analiz ettikten sonra, damlaların boyutları 0 ile 70 µm arasında değişmiştir. Aksine tam flash-boiling koşullarında bu aralık 0 ile 35 µm' e düşmüştür.
- Sayısal model flash boiling olmayan koşullarda sprey açısını ve penetrasyonunu tahmin edebilmiştir. Ancak, spreyin geçici fazı esnasında bu koşullarda deneysel verilerin %80' ine tahmin edilmiştir.
- Flash boiling koşullarında, sprey ne kadar homojen olursa spreyin yayılması sadece penetrasyon oranındaki küçük farklılıklarla isabetli bir şekilde tahmin edilmiştir.

Bu çalışma 12 aylık bir periyot boyunca yapılmıştır. Bu durum için ticari bir HAD programı kullanılmıştır. Enjeksiyon süresince değişik süreçlerin karmaşık doğası gereği bu model, flash boiling koşulları altında sonuçları doğru bir şekilde tahmin edememiştir. BuSayısal modelin sonuçlarının iyileştirilmesi, daha ileride, bu projenin temeline dayanan bir başka projede yer alacak olan öğrenciler tarafından daha uygun bir modelin geliştirilmesi ile gerçekleştirilecektir ve ilgili araştırmalar yönlenileecektir.

Abani, N., Munnannur, A., and Reitz, R. D. 2008. "Reduction of numerical parameter dependencies in diesel spray models". Journal of Engineering for Gas Turbines and Power (130), 032809

Abani, N., Bakshi, S. and Ravikrishna, R. 2007. "Multi-dimensional modelling ofspray, incylinder air motion and fuel-air mixing in a direct-injection engine". Sadhana 32(October), 597–617.

Abani, N., Kokjohn, S., Park, S. W., Bergin, M., Munnannur, A., Ning, W., Sun, Y. and Reitz, R. D. 2008. "An improved spray model for reducing numerical parameter dependencies in diesel engine CFD simulations". SAE Technical Paper 2008-01-0970.

Allocca, L., Montanaro, A., Di Gioia, R. and Bonandrini, G. 2014. "Spray characterization of a single-hole gasoline injector under flash boiling conditions". SAE Technical Paper 2014-32-0041.

Arcoumanis, C., Gavaises, M. and French, B. 1997. "Effect of fuel injection processes on the structure of diesel sprays". SAE Technical Paper 970799.

Ashgriz, N. 2011. "Handbook of atomization and sprays: theory and applications". Springer Science & Business Media.

Baumgarten, C. 2006. "Mixture formation in internal combustion engines". Springer.

Bekdemir, C., Somers, L. and de Goey, L. 2008. "Numerical modeling of diesel spray formation and combustion". Master thesis, Eindhoven University of Technology, Netherlands.

Bianchi, G. and Pelloni, P. 1999. "Modeling the diesel fuel spray breakup by using a hybrid model". SAE Technical Paper 1999-01-0226.

Bianchi, G., Pelloni, P., Corcione, F. E., Allocca, L. and Luppino, F. 2001. "Modeling atomization of high-pressure diesel sprays". Journal of Engineering for Gas Turbines and Power 123(2).

Dahms, R. N., Drake, M. C., Fansler, T. D., Kuo, T. W., Peters, N., 2011 "Understanding ignition processes in spray-guided gasoline engines using high-speed imaging and the

extended spark-ignition model SparkCIMM: Part A: Importance of molecular fuel properties in early flame front propagation", Combustion and Flame, 158 (11), 2229-2244, 2011.

Dahms, R. N., Drake, M. C., Fansler, T. D., Kuo, T. W., Peters, N. 2011. "Understanding ignition processes in spray-guided gasoline engines using high-speed imaging and the extended spark-ignition model SparkCIMM: Part B: Importance of molecular fuel properties in early flame front propagation", Combustion and Flame, 158 (11), 2245-2260.

Desantes, J. M., Payri, R., Salvador, F. J., Gimeno, J. 2003. "Measurements of Spray Momentum for the Study of Cavitation in Diesel Injection Nozzles," SAE Technical Paper 2003-01-0703.

Desantes, J. M., Payri, R., Salvador, F. J., Gimeno, J. 2006. "Prediction of Spray Penetration by Means of Spray Momentum Flux," SAE Technical Paper 2006-01-1387.

Diez, A., Zhao, H. 2010. "Investigation of Split Injection in a Single Cylinder Optical Diesel". Society of Automotive Engineers (SAE Paper 2010-01-0605).

Diez, A., Zhao, H., Carrozzo, T., Catania, A. E., Spessa, E. 2012. "Development of a highspeed twocolour system and its application to in-cylinder diesel combustion temperature and soot measurements with split injections". Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part D: Journal of Automobile Engineering 226(5), 684–697.

Dukowicz, J. K. 1980. "A particle-fluid numerical model for liquid sprays". Journal of Computational Physics Vol. 35(2), 229 – 253.

Fluent, A. 2009.12.0 theory guide. Ansys Inc 5.

Han, Z., Parrish, S., Farrell, P. V. and Reitz, R. D. 1997. "Modeling atomization processes of pressure-swirl hollow-cone fuel sprays". Atomization and Sprays 7(6), 663–684.

Huh, K. and Gosman, A. 1991. "A phenomenological model of diesel spray atomization". In Proceedings of the international conference on multiphase flows, Volume 91.

Jakob, M., Hülser, T., Janssen, A., Adomeit, P., Pischinger, S., Grünefeld, G. 2012. "Simultaneous high-speed visualization of soot luminosity and OH* chemiluminescence of alternative-fuel combustion in a HSDI diesel engine under realistic operating conditions", Combustion and Flame, 159 (7), 2516-2529.

K[°]osters, A. and Karlsson, A. 2011. "A comprehensive numerical study of diesel fuel spray formation with open foam". SAE Technical Paper 2011-01-0842.

Kalghatgi, G., Hildingsson, L. and Johansson, B. 2010. "Low NOx and low smoke operation of a diesel engine using gasoline like fuels". Journal of Engineering for Gas Turbines and Power-Transactions of the ASME Journal of Engineering for Gas Turbines and Power-Transactions of the ASME 132(9), 092803.

Levich, V. G., Technica, S. 1962. "Physicochemical hydrodynamics", Volume 689.Prenticehall Englewood Cliffs, NJ.

Levy, N., Amara, S. and Champoussin, J.-C. 1998. "Simulation of a diesel jet assumed fullyatomized at the nozzle exit". SAE Technical Paper 981067.

Liu, A. B., Mather, D. and Reitz, R. D. 1993. "Modeling the effects of drop drag and breakup on fuel sprays". Technical report, DTIC Document.

Los Alamos National Lab., NM (USA). LA-9069-T

Martinelli, L., Bracco, F. and Reitz, R. 1985. "Comparisons of computed and measured dense spray jets". Technical report, Princeton Univ., NJ (USA); General Motors Technical Center, Warren, MI (USA).

Naber, J. and Siebers, D. L. 1996. "Effects of gas density and vaporization on penetration and dispersion of diesel sprays". SAE technical paper 960034.

Negro, S., Brusiani, F. and Bianchi, G. M. 2011. "A numerical model for flash boiling of gasoline-ethanol blends in fuel injector nozzles". SAE Technical Paper 2011-24-0003.

Nurick, W. 1976. "Orifice cavitation and its effect on spray mixing". Journal of fluids engineering 98 (4), 681–687.

O'Rourke, P. and Amsden, A. 1987. "The tab method for numerical calculation of spray droplet breakup". SAE Technical Paper, 872089.

O'Rourke, P. J. 1981. "Collective drop effects on vaporizing liquid sprays". SAE Technical Paper, 810085,

O'Rourke, P. J. 198). "Statistical properties and numerical implementation of a model for droplet dispersion in a turbulent gas". Journal of Computational Physics 83 (2), 345 – 360.

Payri, R., García, J.M., Salvador, F.J., Gimeno, J. 2005. "Using Spray Momentum Flux Measurements to Understand the Influence of Diesel Nozzle Geometry on Spray Characteristics", Fuel; vol. 84 (5), pp. 551-561.

Payri, R., Ruiz, S., Salvador, F. J., Gimeno, J. 2007. "On the dependence of spray momentum flux in spray penetration: Momentum flux packets penetration model", Journal of mechanical science and technology, vol. 21, no 7, pp. 1100-1111.

Postrioti, L. and Battistoni, M. 2010. "Evaluation of diesel spray momentum flux in transient flow conditions". SAE Technical Paper 2010-01-2244.

Postrioti, L., Battistoni, M., Ungaro, C., Mariani, A. 2011. "Analysis of Diesel Spray Momentum Flux Spatial Distributtion", SAE Technical Paper 2011-01-0682.

Postrioti, L., Bosi, M., Mariani, A., Ungaro, C. 2012. "Momentum Flux Spatial Distribution and PDA Analysis of a GDI Spray". SAE Technical Paper 2012-01-0459.

Postrioti, L., Mariani, F., Battistoni, M. and Mariani, A. 2009. "Experimental and numerical evaluation of diesel spray momentum flux". SAE Technical Paper 2009-01-2772.

Postrioti, L., Mariani, F., Battistoni, M., Mariani, A. 2009. "Experimental and Numerical Evaluation of Diesel Spray Momentum Flux," SAE Int. J. Engines 2 (2): 287-299,.

Rajaratnam, N. 1974 "Turbulent jets", Elsevier Scientific Company,.

Ranz, W. E. 1958. "Some experiments on orifice sprays". The Canadian Journal of ChemicalEngineering 36(4), 175–181.

Reitz, R. and Bracco, F. 1982. "Mechanism of atomization of a liquid jet". Physics of Fluids (1958-1988) 25 (10), 1730–1742.

Reitz, R. D. 1987. "Modeling atomization processes in high-pressure vaporizing sprays". Atomisation Spray Technology 3, 309–337.

Reitz, R. D. and Diwakar, R. 1986. "Effect of drop breakup on fuel sprays". SAE Technical Paper. 860469

Reitz, R. D. and Diwakar, R. 1987. "Structure of high-pressure fuel sprays". SAE Technical Paper 870598.

Rotondi, R. and Bella, G. 2006. "Gasoline direct injection spray simulation". International Journal of Thermal Sciences 45 (2), 168 – 179.

Schmidt, D. P. and Corradini, M. L. 1997. "Analytical prediction of the exit flow of cavitating orifices". Atomization and Sprays 7 (6).

Senda, J. 2006. "Fuel design approach for low emission spray combustion by use of severalmixing fuels". In Conference on: Thermo-and fluid dynamic process in Diesel Engine.

Sick, V. 2003. "High speed imaging in fundamental and applied combustion research", Proceedings of the Combustion Institute, 34 (2), 3509-3530.

Siebers, D. L. 1998. "Liquid-phase fuel penetration in diesel sprays". SAE technical paper 980809.

Taylor, G. 1950. "The instability of liquid surfaces when accelerated in a direction perpendicular to their planes". In Proceedings of the Royal Society of London A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences, Volume 201, pp. 192–196. The Royal Society.

Winter, J., Dittus, B., Kerst, A., Muck, O., Schulz, R., Vogel, A. 2004. "Nozzle Hole Geometry – a Powerful Instrument for Advanced Spray Design" THIESEL International Conference on Thermo-and Fluid Dynamics Processes in Diesel Engines, Valencia, Spain.

Xu, M., Zhang, Y., Zeng, W., Zhang, G. 2013 "Flash Boiling: Easy and Better Way to Generate Ideal Sprays than the High Injection Pressure". SAE Int. J. Fuels Lubr. 6 (1):137-148.

TÜBİTAK PROJE ÖZET BİLGİ FORMU

Proje Yürütücüsü:	Yrd. Doç. Dr. ALVARO DIEZ
Proje No:	114M422
Proje Başlığı:	Faz Doppler Anemometresi ,Sprey Momentum Akışı Ve Sprey Görüntüleme Benzin Direkt Enjektörleri Araştırması
Proje Türü:	1001 - Araştırma
Proje Süresi:	12
Araştırmacılar:	
Danışmanlar:	
Projenin Yürütüldüğü Kuruluş ve Adresi:	İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENS. MÜHENDİSLİK F. MAKİNE MÜHENDİSLİĞİ B.
Projenin Başlangıç ve Bitiş Tarihleri:	01/10/2014 - 01/10/2015
Onaylanan Bütçe:	76200.0
Harcanan Bütçe:	48367.55
Öz:	Direk enjeksiyon teknolojileri, son yıllarda yakıt tüketimini ve çevre kirliliğne yol açacak maddelerin oluşumunu daha da azaltacak güce sahip olduğunu göstermiştir.Ancakdaha ileri bir gelişme spreyi,yakıt ve hava karışımını ve yanmayı anlamayı gerektirir. Bu rapor sabit hacimli yanma odasında flash boiling görülen düşük sıcaklıkta ve yüksek sıcaklıktaki direk benzin enjeksiyonu enjektörleri araştırmasını sunar.Spreyler deneysel olarak momentum akısı, yüksek hızda görüntüleme ve Faz Doppler Anemometresi aracılığı ile araştırılmıştır. Bu projenin bir parçası olarak, düzenli rejim boyunca ticari bir program kullanarak nümerik bir model geliştirilmiştir.Bu modelin doğrulanması için de deneysel verilerden faydalanılmıştır. Bu araştırma flash boiling şartlarının daha kısa penetrasyonla daha geniş bir sprey oluştururak sprey biçimi üzerinde büyük bir etkisi olduğu gösterilmiştir.Buna ek olarak bu spreyler flash boiling olmayan koşullarla kıyaslandığında daha homojen bir yapıda olduğu görülmüştür. Nümerik model düzenli rejim için geliştirilmiştir.Ancak nümerik modelin motor silindirinin içindeki koşulları araştırmak ve optimize etmek için geçici rejimde uygulanmadan önce daha fazla geliştirilmesi gerekir.
Anahtar Kelimeler:	Faz Doppler Anemometresi (PDA), Sprey Momentum Akışı, Benzin Direkt Enjektörleri (GDI)
Fikri Ürün Bildirim Formu Sunuldu Mu?:	Evet